

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือในการรักษาของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ในโครงการยาต้านไวรัสเอดส์ โรงพยาบาลทุ่งตะโก โรงพยาบาลทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ทำการศึกษา

ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ที่รับยาในโครงการยาต้านไวรัสเอดส์ โรงพยาบาลทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร และเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการรักษา

1.2 เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria)

ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ในโครงการยาต้านไวรัสเอดส์ โรงพยาบาลทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร และเข้ารับการรักษาระหว่างในช่วงวันที่ 1 สิงหาคม 2554 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2554

1.3 เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria)

ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ในโครงการยาต้านไวรัสเอดส์ โรงพยาบาลทุ่งตะโก จังหวัดชุมพรที่รับยาไม่ต่อเนื่อง

เนื่องจากจำนวนประชากรผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ในโครงการยาต้านไวรัสเอดส์ โรงพยาบาลทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ทั้งหมด 50 คน และคัดออกตามเกณฑ์การคัดออก จำนวน 5 คน เนื่องจากเข้ารับการรักษามิต่อเนื่อง และไม่มาตามนัดในในช่วงระหว่างในช่วงวันที่ 1 สิงหาคม 2554 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2554 จึงทำการศึกษาในประชากร จำนวน 45 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลด้านบุคคลของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และระยะเวลารับยาต้านไวรัส ลักษณะข้อคำถามเป็น แบบตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมคำจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ทั้งนี้เพื่อความสะดวก ในการที่จะได้ข้อเท็จจริงของข้อมูลโดยใช้เกณฑ์การวัดรูปแบบ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ถ้าตอบคำถามถูกต้อง ได้คะแนนข้อละ 1 คะแนน

ถ้าตอบคำถามผิด ได้คะแนนข้อละ 0 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลของคะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับตามแนวทางของบลูม (Bloom 1971: 54) คือ กำหนดดังนี้

ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป หมายถึง มีความรู้สูง

ได้คะแนนร้อยละ 60 – 79 หมายถึง มีความรู้ปานกลาง

ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60 หมายถึง มีความรู้ต่ำ

คะแนนในแต่ละข้อของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนที่ตอบถูกมารวมกันแล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ว่าเป็นระดับใด เนื่องจากไม่มีผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ที่มีความรู้ต่ำ จึงทำการยุบกลุ่ม โดยรวมกลุ่มความรู้ต่ำและปานกลางเข้าด้วยกัน เป็นความรู้ต่ำ

และเนื่องจากเพื่อให้เครื่องมือใช้เกณฑ์การวัดรูปแบบเดียวกัน จึงเปลี่ยนกลุ่มความรู้ต่ำ เป็นความรู้ไม่ดีและความรู้สูงเป็นความรู้ดีตามเกณฑ์ใหม่ ดังนี้

ได้คะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 79 หมายถึง มีความรู้ไม่ดี

ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80 ขึ้นไปหมายถึง มีความรู้ดี

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่อความร่วมมือในการรักษาของผู้ป่วยเอชไอวี/เอดส์ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ มีลักษณะคำถามให้เลือกตอบตามความคิดเห็น มีทั้งคำถาม เชิงบวกและคำถามเชิงลบ วัดโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 1 – 5 ประกอบด้วย 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย

อย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ข้อความเชิงบวก	คะแนน	ข้อความเชิงลบ	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
เห็นด้วย	4	เห็นด้วย	2
ไม่แน่ใจ	3	ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2	ไม่เห็นด้วย	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5

โดยมีข้อความเชิงบวก 8 ข้อ ได้แก่ข้อ 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9 และ 11 มีข้อความที่เป็นเชิงลบ 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4, 6, 10, 12, 13, 14 และ 15

เกณฑ์การแปลผลของคะแนน ทำโดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (likert'sscale) การแปลความหมายโดยการนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 102-103)

มีค่าคะแนนเฉลี่ย = 4.51 – 5.00 หมายถึง เจตคติต่อความร่วมมือในการรักษา
ดีมาก

มีค่าคะแนนเฉลี่ย = 3.51 – 4.50 หมายถึง เจตคติต่อความร่วมมือในการรักษาดี

มีค่าคะแนนเฉลี่ย = 2.51 – 3.50 หมายถึง เจตคติต่อความร่วมมือในการรักษา
ปานกลาง

มีค่าคะแนนเฉลี่ย = 1.51 – 2.50 หมายถึง เจตคติต่อความร่วมมือในการรักษา
ไม่ดี

มีค่าคะแนนเฉลี่ย = 1.00 – 1.50 หมายถึง เจตคติต่อความร่วมมือในการรักษา
ไม่ดีมาก

จากข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 5.00 คะแนน ในแต่ละข้อของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนที่ตอบถูกมารวมกันแล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ว่าเป็นระดับใด เนื่องจากไม่มีผู้คิดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ที่มีเจตคติต่อความร่วมมือในการรักษาไม่ดีมากและไม่ดี จึงทำการยุบกลุ่มโดยรวมกลุ่มไม่ดีมาก ไม่ดี ปานกลางและดีเข้าด้วยกัน เป็นไม่ดี ส่วนดีมากเปลี่ยนเป็นดี ตามเกณฑ์ใหม่ ดังนี้

มีค่าคะแนนเฉลี่ย = 4.51 ขึ้นไป หมายถึง เจตคติต่อความร่วมมือในการรักษาดี
 มีค่าคะแนนเฉลี่ย ≤ 4.5 หมายถึง เจตคติต่อความร่วมมือในการรักษา
 ไม่ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมความร่วมมือในการรักษาของผู้ป่วยเอชไอวี/เอดส์
 ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

4.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความร่วมมือในการใช้ยา จำนวน 5 ข้อ

4.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวัน

จำนวน 5 ข้อ

4.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาตรวจติดตามตามนัด จำนวน 5 ข้อ

มีลักษณะข้อคำถามให้เลือกตอบตามการปฏิบัติตัว มีทั้งคำถามเชิงบวกและ
 เชิงลบ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงของข้อมูลพฤติกรรมที่ถูกต้องและเพื่อความสะดวกสำหรับผู้ติดเชื
 เอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ เลยทำการวัดโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 1 – 3 ประกอบด้วย 3 ตัวเลือก โดยผู้ตอบ
 ตอบเพียง 1 ตัวเลือกโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ข้อความเชิงบวก	คะแนน	ข้อความเชิงลบ	คะแนน
ปฏิบัติทุกครั้ง	3	ปฏิบัติทุกครั้ง	1
ปฏิบัติบางครั้ง	2	ปฏิบัติบางครั้ง	2
ไม่เคยปฏิบัติ	1	ไม่เคยปฏิบัติ	3

โดยมีข้อความที่เป็นเชิงบวก 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 4, 5, 8, 14 และ 15 มีข้อความ
 ที่เป็นเชิงลบ 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 6, 7, 9, 10, 11, 12 และ 13

เกณฑ์การแปลผลของคะแนน ทำโดยพิจารณาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้
 โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่าการวัดของลิเคอร์ท (likert's scale) การแปลความหมายโดยการนำ
 คะแนนมาหาค่าเฉลี่ย 3 ระดับ (พวงรัตน์ ทวีวัฒน์, 2536) ดังนี้

มีค่าคะแนนเฉลี่ย = 2.51 – 3.00 หมายถึง พฤติกรรมความร่วมมือ
 ในการรักษาดี

มีค่าคะแนนเฉลี่ย = 1.51 – 2.50 หมายถึง พฤติกรรมความร่วมมือ
 ในการรักษาปานกลาง

มีค่าคะแนนเฉลี่ย = 1.00 – 1.50 หมายถึง พฤติกรรมความร่วมมือ
 ในการรักษาไม่ดี

จากข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 3.00 คะแนน ในแต่ละข้อของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนที่ตอบถูกมารวมกันแล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ว่าเป็นระดับใด เนื่องจากไม่มีผู้คิดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ที่มีพฤติกรรมความร่วมมือในการรักษาไม่ดี จึงทำการยุบกลุ่มโดยรวมกลุ่มไม่ดี และปานกลางเข้าด้วยกัน ตามเกณฑ์ใหม่ ดังนี้

มีค่าคะแนนเฉลี่ย = 2.51 ขึ้นไป หมายถึง พฤติกรรมความร่วมมือ
ในการรักษาดี
มีค่าคะแนนเฉลี่ย ≤ 2.5 หมายถึง พฤติกรรมความร่วมมือ
ในการรักษาไม่ดี

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน กำหนดเกณฑ์ดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index: CVI) ไม่น้อยกว่า 0.8 เลือกระดับคะแนนความสอดคล้องของข้อคำถามดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้องกันเลยระหว่างข้อคำถามกับด้าน
เนื้อหา
- 2 หมายถึง ไม่สามารถประเมินความสอดคล้องได้ ควรมีการแก้ไข
ข้อคำถามใหม่
- 3 หมายถึง มีความสอดคล้องกัน แต่ควรแก้ไขเล็กน้อย เช่น ภาษา
ที่ใช้ เป็นต้น
- 4 หมายถึง มีความสอดคล้องกันดีมากระหว่างข้อคำถามกับด้าน
เนื้อหา

ในการวิจัยนี้ข้อคำถามแต่ละข้อที่ได้รับการพิจารณาว่ามีความตรงตาม
เนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีความเห็นตรงกัน ให้ระดับคะแนน 3 หรือ 4 มีค่าเฉลี่ย CVI 1.0 ของคำถาม
ในแต่ละข้อว่าตรงตามเนื้อหา นิยามตัวแปร แนวคิดทฤษฎีของตัวแปรและจุดมุ่งหมายของการวิจัย
ครั้งนี้ ขั้นตอนนี้มีการปรับคำถาม 4 ข้อโดยตัดคำถามที่มีความหมายเดียวกันออก 2 ข้อ และเพิ่มคำถาม
ให้ครอบคลุมด้านที่กำหนด 2 ข้อ

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try out) กับกลุ่มประชากรผู้ป่วยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรที่ต้องการศึกษาที่คลินิก โครงการยาต้านไวรัสเอดส์ โรงพยาบาลสวี่ จำนวน 30 คนแล้วจึงนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability analysis) ซึ่งผู้ศึกษาปรับแบบสอบถามโดยพิจารณาข้อคำถามที่แสดงค่าความเที่ยงทั้งฉบับของแบบทดสอบเมื่อตัดข้อนั้นออก (Cronbach's Alpha if Item Deleted) และตัดข้อที่จะทำให้ค่าความเชื่อมั่นสูงกว่าเดิม 1 ข้อ โดยภายหลังปรับแบบสอบถาม วิเคราะห์ความเชื่อมั่นรวมโดยวิธีของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.86

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

- 3.1 นักศึกษาแจ้งผู้อำนวยการ โรงพยาบาลทุ่งตะโกขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
- 3.2 เตรียมแบบสอบถามตามจำนวนประชากรที่ศึกษา
- 3.3 จัดแจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการศึกษากับประชากร
- 3.4 ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้กลับคืน
- 3.5 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ตอบแล้วมาวิเคราะห์ ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังนี้

4.1 ข้อมูลด้านบุคคลของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาเข้าโครงการ ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมความร่วมมือในการรักษา ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ วิเคราะห์โดยใช้ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาเข้าโครงการความรู้ เจตคติกับพฤติกรรมความร่วมมือในการรักษา วิเคราะห์โดยทดสอบไคสแควร์ (Chi – square test)